



## PRAWIDŁOWE ZABIEGI PIELĘGNACJI DRZEW

Przez pielęgnację drzew rozumie się wszelkie działania, które wspierają rozwój drzewa i utrzymują lub przywracają bezpieczeństwo ruchu drogowego w dłuższej perspektywie. Podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych na drzewach należy zwracać uwagę na zachowanie kształtu korony odpowiadającego danemu gatunkowi drzewa.

Realizacja działań związanych z pielęgnacją drzew jest opisana w normach i przepisach.

Profesjonalne przycinanie korony eliminuje niepożądane zjawiska, takie jak pocieranie gałęzi i sprzyja rozwojowi drzewa. Usuwanie grubszych gałęzi zawsze wiąże się z ryzykiem, że grzyby powodujące rozkład drewna zaatakują i na dłuższą metę uszkodzą drzewo.

Istotne cechy profesjonalnego przycinania koron drzew to zachowanie pokroju drzewa, względnie wyglądu oraz przycinanie na poziomie gałęzi służącej do zaopatrywania drzewa w substancje odżywcze.

**PAMIĘTAJMY, ŻE ROZPOCZYNAJĄC PIELĘGNACJĘ DRZEW NA BARDZO WCZESNYM ETAPIE ICH ŻYCIA, OSZCZĘDZAMY CZAS I WYSIŁEK.**

### Literatura:

Klug, Peter (2019): Arbus\_FlyerStarkastschnitt  
Klug, Peter (2019): Arbus\_FlyerKappung  
Zdjęcia: Peter Klug, Aneta Kozłowska

### Opracowanie:

Aneta Kozłowska, Carl Moritz Bandt

# ZACHOWAJMY NASZE DRZEWA

Drzewa są wysoko rozwiniętymi roślinami i należą do największych organizmów na świecie. Są one istotami żywymi, ważną częścią naszego środowiska i spełniają wiele funkcji na korzyść nas, ludzi.

### Nie należy dopuszczać do:

- ▶ okaleczenia drzew
- ▶ nieprawidłowych cięć
- ▶ zniszczeń spowodowanych innymi działaniami (np. pracami budowlanymi)

PARTNER WIODĄCY:



PARTNERZY PROJEKTU:



Landkreis Uckermark



ZACHODNIOPOMORSKI ZARZĄD DRÓG WOJEWÓDZKICH  
W KOSZALINIE

### Dane kontaktowe:

Stowarzyszenie Federacja Zielonych „GAJA”  
ul. 5 Lipca 45, 70-374 Szczecin  
tel.: +48 91 489 42 33  
tel./fax: + 48 91 489 42 32  
email: fzbiuro@gajanet.pl  
KRS 0000200941, NIP 852-10-91-280



Ulotkę wydano w ramach projektu „Aleje jako ostoje bioróżnorodności. Ochrona alej przydrożnych jako korytarzy ekologicznych i siedlisk przyrodniczych w celu zachowania bioróżnorodności na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz powiatu Vorpommern-Greifswald”, finansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Narodowy Instytut Wolności Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich.



Narodowy Instytut Wolności  
Centrum Rozwoju Społeczności Obywatelskich



Program Rozwoju  
Organizacji  
Obywatelskich  
na lata 2018-2030  
PROO



## Aleje

dla bioróżnorodności

### Aleje jako ostoje bioróżnorodności.

Ochrona alej przydrożnych jako korytarzy ekologicznych i siedlisk przyrodniczych w celu zachowania bioróżnorodności na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz powiatu Vorpommern-Greifswald

Celem projektu jest zachowanie różnorodności biologicznej poprzez podniesienie świadomości i wiedzy na temat znaczenia zadrzewień przydrożnych jako siedlisk przyrodniczych i korytarzy ekologicznych. Projekt koncentruje się na zadrzewieniach liniowych Pomorza Zachodniego oraz Meklemburgii-Pomorza Przedniego zakładając wykonanie waloryzacji zasobów przyrodniczych przy drogach wojewódzkich (województwo zachodniopomorskie) oraz powiatowych (powiat Vorpommern-Greifswald) w tym alej z oceną ich stanu, dzięki czemu możliwe będzie zaplanowanie długoterminowej ochrony.

### Rola alej przydrożnych

Aleje przydrożne, czyli zadrzewienia o charakterze liniowym, to cenny przyrodniczo element krajobrazu Pomorza Zachodniego i Meklemburgii. Sadzone wzdłuż dróg, odgrywają ogromną rolę przyrodniczą i ekologiczną – są środowiskiem życia wielu organizmów oraz tworzą korytarze migracyjne łącząc kompleksy leśne i umożliwiając migrację drobnych zwierząt, co ma istotne znaczenie dla zachowania bioróżnorodności.

Aleje to także elementy krajobrazu o znaczeniu kulturowym, gospodarczym i zdrowotnym. Zadrzewienia przydrożne stanowią pomniki historii, hamują wiatr, zmniejszając wysychanie pól i roślinności oraz wywiewanie próchnicy i cząstek ilastych, poprawiają warunki wodne przyspieszając osuszenie, ale także pełnią funkcję ochronną asfaltu – drogi zacienione drzewami mają nawet kilkukrotnie dłuższą trwałość. Dodatkowo aleje niwelują hałas oraz filtrują powietrze – potrafią zneutralizować do 70% zanieczyszczeń.

W Polsce aleje przydrożne chronione są na mocy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, natomiast w Niemczech drogi z poboczami porośniętymi drzewami chronione są przepisami zawartymi w federalnej ustawie o ochronie przyrody, a w Meklemburgii-Pomorzu Przednim ochrona jest dodatkowo uszczegółowiona przez ustawę wykonawczą o ochronie przyrody oraz rozporządzenie o alejach.

Niestety pomimo ochrony prawnej, zadrzewienia przydrożne są zagrożone na skutek braku lub nieprawidłowej pielęgnacji, wykonywania prac polowych na gruntach rolnych sąsiadujących z drogami, prac budowlanych, a w szczególności inwestycji drogowych.

## NIEPRAWIDŁOWE ZABIEGI PIELEGNACJI DRZEW

**Cięcie konarów** - to takie cięcie drzew, podczas których usuwane są konary o średnicy powyżej 10 cm. Cięcia konarów, które powinno być wykonywane jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych i pojedynczych przypadkach, nadal stanowi często wykonywany zabieg, co wskazuje na brak odpowiedniej wiedzy.

### Negatywne skutki cięcia konarów przy samym pniu:

**Cień asymilacyjny:** w niektórych przypadkach poniżej cięcia dochodzi do zatrzymania odżywiania i obszar ten obumiera.

**Słabe bariery:** cięcie konarów powoduje ingerencję w obręb twardzieli (czyli w głąb pnia), czyli strefę, w której drzewo ma najszersze możliwości wytwarzania barier. Nie jest w stanie reagować, gdyż twardziel to obumarłe drewno bez żywych komórek.

**Wnikanie grzybów:** słabe bariery i wielkość skałeczenia ułatwiają wnikanie grzybów powodujących rozkład drewna, obniżając jego wytrzymałość. Szczególnie w sytuacji skałeczeń w okolicach rozwidleń powstaje zagrożenie dla ruchu drogowego.

*Dziupla powstała na skutek rozkładu, będąca rezultatem usunięcia konaru*



*Procesy gnilne po cięciu grubych konarów*



*Cień asymilacyjny*

*Grzyby wnikają w miejsce ogłowienia i niszczą drewno*



**Ogławianie** - to kompleksowe usuwanie korony, części korony lub pojedynczych gałęzi, w wyniku czego pozostają jedynie kikuty. Ogławianie jest zazwyczaj wykonywane bez względu na pokrój (kształt korony) lub wymagania fizjologiczne.

### Negatywne skutki ogławiania:

**Brak zaopatrzenia w substancje odżywcze:** pozbawiając drzewo większości jego korony, pozbawiamy je również zdolności do pozyskiwania wystarczającej ilości substancji odżywczych, wody i asymilatów. Zakłóceniu ulega również naturalna równowaga pomiędzy korzeniami a koroną, co z kolei może spowodować obumarcie części korony lub korzeni.

**Zgnilizna:** w duże rany wnikają grzyby powodujące rozkład drewna i wywołujące szkody.

**Niestabilna korona:** wierzchołek drzewa próbuje przywrócić równowagę pomiędzy korzeniami a koroną. Powstają pionowo rosnące gałęzie, które są niestabilne i konkurują ze sobą. Te rosnące pionowo gałęzie mogą się wyłamać z powodu ich ciężaru i zgnilizny wnikającej coraz głębiej przez miejsce ogłowienia, a wtedy drzewo zaczyna stanowić zagrożenie.

*Tworzenie pionowych gałęzi po ogłowieniu i rosnące ryzyko złamania*

